

ΕΓΚΥΚΛΙΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Πρός
Τούς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Θέμα : «**Ἡ Μυστηριακὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ Ραδιοτηλεοπτικὰ Μέσα Ἐνημερώσεως (Ρ.Μ.Ε.)**».

Σεβασμιώτατοι ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,

Συνοδικῇ Ἀποφάσει, ληφθεῖση ἐν τῇ Συνεδρίᾳ τῆς Διαρκoῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 28ης λήγοντος μηνός Ἰουνίου ἔ.ἔ., γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπιδιώκουσα τὴν περιφρούρησιν τῆς ἱερότητος τοῦ Χριστιανικοῦ Ναοῦ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ τελουμένων, ἢ ὅποια ἀπειλεῖται ἀπὸ τὴν ἀλόγιστον προβολὴν τῆς Θείας Λατρείας διὰ τῶν Ρ.Μ.Ε. καὶ τὴν κατάχρησιν τῶν ἠλεκτρονικῶν ἠχοσυστημάτων ἔρχεται διὰ τῆς παρουσίας νὰ γνωρίσῃ ὑμῖν καὶ δι' ὑμῶν παντὶ κληρικῷ τῆς καθ' ὑμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὰ κατωτέρω :

Τὸ τελευταῖον διάστημα παρατηρεῖται ἀναντιρρήτως ραγδαία εἰσβολὴ τῶν Ρ.Μ.Ε. εἰς τὴν Θείαν Λατρείαν. Δέν εἶναι ὀλίγοι οἱ τηλεοπτικοὶ σταθμοί, οἱ ὅποιοι μεταδίδουν πάσης φύσεως λατρευτικὰς ἐκδηλώσεις, ἐνίοτε μάλιστα λεπτομερῶς ἀπὸ λήψεις ἐντός καὶ ἐκτός τοῦ Ἁγίου Βήματος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ ἐκτός τοῦ Ναοῦ, χριστιανός ἢ «ἀμύητος» ἤμπορεῖ νὰ ἴδῃ καὶ νὰ ἀκούσῃ τὰ πάντα, ἀκόμη καὶ τὸν καθαγιασμόν τῶν τιμίων δώρων κατὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἢ τὴν ὕψωσιν καὶ τὴν κλάσιν τοῦ ἄρτου, τὴν κοινωνίαν τῶν ἱερέων καὶ τῶν πιστῶν.

Παραλλήλως πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐξακολουθεῖ ἡ μετάδοσις τῆς Θείας Λειτουργίας μέσῳ ραδιοφώνου καὶ ἡ κυκλοφορία ὕμνων εἰς κασέτας καὶ CDs, καθὼς καὶ ὀλοκλήρων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν εἰς βιντεοκασέτας.

Ἀπὸ πολλοὺς ὅλα αὐτὰ ἐθεωρήθησαν ὡς ἐπιτυχῆς προώθησις τοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας καὶ μάλιστα ἠκούσθησαν καὶ μομφαὶ διὰ τὴν μὴ ἐπαρκῆ κάλυψιν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Δέν εἶναι ὅμως ὀλίγοι καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἀρθρώνουν κριτικὸν λόγον διὰ τὴν ἄνευ ὁρίων εἰσπήδησιν τῶν Ρ.Μ.Ε. εἰς τὸν λατρευτικὸν χῶρον.

Πρὶν ταχθοῦμε μέ τὸ μέρος κάποιας ἀπὸ τὰς ἀνωτέρω ομάδας, ἐάν θέλωμεν νὰ εἴμεθα δίκαιοι καὶ ρεαλισταὶ πρέπει νὰ ἴδωμεν τὸ φαινόμενον εἰς τὸ σύνολόν του.

Ἡ μετάδοσις τῆς Θείας Λατρείας λοιπόν (Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, Ἀκολουθία τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος ἢ ἄλλα ἔκτακτα λατρευτικὰ γεγονότα) κυρίως μέσῳ τηλεοράσεως ἢ ραδιοφώνου ἐθεωρήθη αὐτονόητος εἰς μίαν χώραν, ὅπως ἡ Ἑλλάς, ὅπου ἡ συντριπτικὴ πλειονοψηφία τῶν κατοίκων τῆς εἶναι Χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι. Διὰ τοῦτο καὶ ἤρχισεν ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἀκόμη τοῦ ραδιοφώνου, ὄχι βέβαια διὰ νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν ἐν τῷ Ναῷ προσφερομένην λατρείαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ στοιχειωδῶς τὰς λατρευτικὰς ἀνάγκας ἑνός μέρους τοῦ λαοῦ, τὸ ὅποιον διὰ διαφόρους λόγους (γῆρατος, ἀσθενειῶν, μεγάλης ἀποστάσεως ἀπὸ τοὺς τόπους λατρείας κ.ο.κ.) δέν ἤμπορεῖ νὰ μετᾶσχῃ ἐνεργῶς εἰς τὰς λατρευτικὰς συνάξεις. Αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι δυνατόν νὰ εὔρουν στήριγμα, παρηγορίαν καὶ ἀναπλήρωσιν τῶν ὑστερημάτων τους ἀκούοντες τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τὸ κήρυγμα, τὰς Ἀκολουθίας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, τῶν Χαιρετισμῶν καὶ τῶν Παρακλήσεων, μέσῳ τῶν Ρ.Μ.Ε. Καὶ ὄντως πολλοὶ εἰς αὐτὰς τὰς περιστάσεις παρακολουθοῦν τὴν μετάδοσιν καὶ μετέχουν τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν μέ ἄκραν προσοχὴν, συμπροσευχόμενοι μέ τοὺς ἐν τῷ Ναῷ ἐν πλήρει κατανύξει.

Εἶναι σπουδαῖον λοιπόν καὶ μεῖζον πλεονέκτημα ἢ προσφορὰ αὐτῆ τῶν Ρ.Μ.Ε., ἀλλὰ εἶναι μᾶλλον τὸ μόνον. Διότι ἐνῶ αἱ ραδιοτηλεοπτικαὶ μεταδόσεις θεωροῦνται ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς λύσεις ἀνάγκης διὰ ἐμπεριστάτους χριστιανούς, οἱ ὅποιοι ὀφείλουσαν νὰ κάνουν χρῆσιν αὐτῆς, πάντοτε μέ αἴσθησιν «οἰκονομίας», ἀπὸ πολλοὺς ἐκλαμβάνονται ὡς ὑποκατάστατα τῆς μετοχῆς τους εἰς τὴν Λατρείαν. Ἡ Λατρεία ὅμως δέν «παρακολουθεῖται» ἀλλὰ «μετέχεται» ὑπὸ τῶν πιστῶν. Ὁ πιστός δέν εἶναι θεατὴς ἢ ἀκροατὴς, ἀλλὰ δότης καὶ λήπτης συνάμα, ὁ ὅποιος "περιῦσταται" καὶ κοινωνεῖ τοῦ Δείπνου τοῦ Μυστικοῦ.

Ὁ πιστός, ὁ ὅποιος παρακολουθεῖ τὴν τέλεσιν τῆς Λατρείας μέσῳ τῶν Ρ.Μ.Ε., δέν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτύχῃ τὴν

προσοχήν καί τήν κατάνυξιν, ἥτις δημιουργεῖται ἐντός τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ. Αὐτάς μάλιστα τάς πνευματικάς καταστάσεις δέν ἡμποροῦν νά ἐπιτύχουν ἀρκούντως ἀκόμη καί ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι εὐρίσκονται ἐντός τοῦ ναοῦ, ἀπ' ὅπου γίνεται ἡ τηλεοπτική μετάδοσις τῆς Λατρείας διότι :

Ὁ ἄπλετος φωτισμός, πού ἀπαιτεῖται διά τās τηλεοπτικάς μεταδόσεις καί τήν προσοχήν διασπᾶ καί ἀμβλύνει τήν κατάνυξιν, μεταβάλλων τούς Ναούς εἰς κοσμικάς αἰθούσας.

Ἡ ἔντασις τοῦ ἤχου καί ἡ ἐπιτηδευμένη ψαλμωδία ἀλλοιώνουν τό σεμνόν ἦθος.

Ἐπιπλέον ἡ παρουσία καί αἱ κινήσεις τῶν τεχνικῶν λήψεως διασποῦν τήν προσοχήν τῶν πιστῶν.

Συχνή εἶναι ἐπίσης ἡ ἄκαιρος ἀναμετάδοσις ἀπό ἐπαρχιακοῦς ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς ἢ ἡ προβολή εἰς διαφόρους αἰθούσας, ἐπ' εὐκαιρία ἐορταστικῶν ἐκδηλώσεων μαγνητοσκοπημένων ἐκκλησιαστικῶν Ἀκολουθιῶν, ἐνέργειαι αἱ ὅποια δέν συνιστῶνται, διότι ἀνατρέπουν τήν φυσικήν λειτουργικήν τάξιν. Εἶναι ἀδιανόητον νά μεταδίδονται Ἐσπερινοί τήν μεσημβρίαν ἢ νά χρησιμεύουν ὡς μουσική ὑπόκρουσις διαφημίσεων.

Πάντως, παρά τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἀρνητικά, ἡ εἴσοδος τῶν Ρ.Μ.Ε. εἰς τόν χώρον τῆς Θείας Λατρείας εἶναι μία πραγματικότης, τήν ὁποίαν κανείς δέν ἡμπορεῖ νά ἀποτρέψῃ. Εἶναι δυνατόν ὅμως νά ἐκλείψουν ἢ νά περισταλοῦν πολλά ἀπό ὅσα ζημιώνουν τήν ἱερότητα τῆς Λατρείας, ἂν περιορισθοῦν ἐκλεκτικῶς αἱ τοιαῦται μεταδόσεις.

Θά ἦτο δυνατόν νά ἐπιλεγοῦν ἕνας - δύο Ναοί, π.χ. ὁ Καθεδρικός Ναός τῶν Ἀθηνῶν, ὁ ὁποῖος ἔχει δώσει ἐξετάσεις καλῆς τηλεοπτικῆς συμπεριφορᾶς ἢ καί κάποιος ἄλλος, διά νά θεραπεύσουν τὰ ἀσθενῆ καί νά ἀναπληρώσουν τὰ ἐλλείποντα, ὑπό τόν ὅρον ὅμως νά ἀποκλεισθῇ ἡ τοποθέτησις μηχανημάτων λήψεως ἐντός τοῦ Ἁγίου Βήματος.

Τό «θεᾶσθαι αὐτοψεί τό πρόσωπον τῆς Ἁγίας Αναφορᾶς» εἶναι φοβερόν καί ἱερόν προνόμιον τοῦ λειτουργοῦ, τοῦ «ἐνδεδυμένου τήν τῆς ἱερατείας χάριν». Αὐτό εἶναι ἐνοχλητικόν καί διά τόν πιστόν ἀκόμη, τήν στιγμήν κατά τήν ὁποίαν μετέχει τῆς Θείας Κοινωνίας, διότι εἶναι στιγμή προσωπικῶς ἱερά καί ὀφείλομεν νά τήν σεβώμεθα. Ἐπιπλέον πιστεύομεν ὅτι ὁ «θεατρισμός» αὐτός δέν οἰκοδομεῖ καθόλου τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας.

Τέλος, ἂν ἡ μετάδοσις τῆς Θείας Λειτουργίας διά τῶν Ρ.Μ.Ε. εἶναι ἀνεκτὴ τήν ὥραν, κατά τήν ὁποίαν αὐτή τελεῖται, ἀναμφιβόλως εἶναι ἀπαράδεκτος ἢ «ἀναμετάδοσις» τῆς ἐκτός τῆς ὥρας τέλεσεώς της (π.χ. μεταμεσημβρινάς ἢ ἀπογευματινάς ὥρας). Διά τοῦτο τό φαινόμενον τοῦτο πρέπει νά ἀποκλεισθῇ τελείως.

Πέραν τῶν ἀνωτέρω σπουδαιότερα καί οὐσιωδέστερα ἀποτελέσματα θά φέρωμεν ἂν ἐντεινώμεν τās προσπαθείας μας, ὥστε νά προσελκύσωμεν τούς πιστούς ἀπό τήν ὀθόνην τῆς τηλεοράσεως εἰς τούς ναούς, κατηχούντες καί μυσταγωγούντες αὐτούς εἰς τὰ τῆς Θείας Λατρείας. Νά φροντίσωμεν νά κατανοήσουν ὅτι ἡ Λατρεία μας δέν εἶναι θέαμα ἢ ἀκρόαμα, ἀλλά ἔργον Θεῖον, λατρεία «λογική», «ἐν πνεύματι καί ἀληθείᾳ», «ἐκκλησία ὁσίων», εἰς τήν ὁποίαν μετέχει προσωπικῶς ἕκαστον μέλος τῆς κοινότητος, ἐπισυναγόμενοι πάντες εἰς τό ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Ὅτι εἰς τό μυστήριον τῆς συνάξεως αὐτῆς οἱ πιστοί γίνονται «μέλη ἐκ μέρους» τοῦ σώματος Χριστοῦ καί συναντοῦν τούς ἀδελφούς των. Εἰς τήν συνάντησιν αὐτήν δέν μετέχει κανείς δι' ἀλληλογραφίας. Δέν παρακολουθεῖ ἀπό τήν ἐξέδραν τοῦ σταδίου. Δέν εἶναι φίλαθλος, ἀλλά ἀθλητής καί συναθλητής. Εἶναι μακαριστός συνδαιτημόνας εἰς τήν τράπεζαν τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

† Ὁ Ἀθηνῶν Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Δ Ο Υ Λ Ο Σ, Πρόεδρος.

† Ὁ Διδυμοτείχου καί Ὁρεστιάδος Νικηφόρος.

† Ὁ Μυτιλήνης, Ἐρεσσοῦ καί Πλωμαρίου Ἰάκωβος.

† Ὁ Λήμνου καί Ἁγίου Εὐστρατίου Ἱερόθεος.

† Ὁ Γουμενίσσης, Ἀξιουπόλεως καί Πολυκάστρου Δημήτριος.

† Ὁ Βεροῖας καί Ναούσης Παντελεήμων.

† Ὁ Δρυϊνουπόλεως, Πωγωνιανῆς καί Κονίτης Ἀνδρέας.

† Ὁ Γυθείου καί Οἰτύλου Χρυσόστομος.

† Ὁ Δημητριάδος καί Ἀλμυροῦ Ἰγνάτιος.

† Ὁ Κυθήρων Κύριλλος.

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος καί Φαναριοφερσάλων Θεόκλητος.

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καί Ὑμηττοῦ Δανιήλ.

† Ὁ Ὑδρας, Σπετσῶν καί Αἰγίνης Ἐφραίμ.

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
† Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας.

Ἀκριβές Ἀντίγραφον
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς

† Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας.